

[Kristen Amby.]

til paa Grundlag af den engelske Note til os af 9. September 1946. Der stilledes to principielle Muligheder op for os, idet man i den Note benægtede Danmarks Ret til at blande sig i de sydslesvigske Forhold, men erklærede sig villig til ud fra sine Synspunkter at ville løse dette Spørgsmaal, som vi havde peget paa, hvis vi vilde gaa en af to Veje. Vi kunde vedrørende den danske Minoritet i Sydslesvig og den tyske Minoritet i Nord-slesvig enten gaa til en Udveksling, altsaa noget, der faldt vel i Traad med, hvad vi var blevet belært om: at Stormagterne nu vilde forlade et Princip, der næsten var fastslaaet som en Menneskerettighed, at der skulde skabes Mindretalsbeskyttelse i den nye og, som vi haabede, fornemmere Verden, der var ved at skabes. Hvis vi ikke vilde det, stillede man sig ikke afvisende over for Danmarks Interesse for Sydslesvig, vel at mærke, hvis vi vilde modtage Sydslesvig nu med eller uden en Afstemning.

Alle Partier her i Rigsdagen svarede nej til begge Dele. Man motiverede ikke dette Nej, Begrundelse gav man ikke. Jeg kan kun give min Motivering, men jeg gaar ud fra, at den dækker: Vi vilde ikke være med til en Tingenes Tilstand i Verden, hvorved man skaber rene Grænser ved Udveksling, ved at flytte Folk fra deres Hjemstavn, hvor Slægterne har boet maaske i tusind Aar. Det sker andetsteds, men vi ønsker det ikke, for vi mener, det er et Tilbageskridt i Kultur, ogsaa et Tilbage-skridt, at Stormagterne har tilladt det. Dernæst ønskede vi ikke og sagde nej til, hvad man med Rette kunde kalde Eventyr-politik. Man vilde nemlig med Rette have kunnet kalde det Eventyrpolitik, om Danmark havde sagt ja til at modtage Syd-slesvig nu med eller uden Folkeafstemning — lige saa meget Eventyrpolitik, som hvis man vilde have ment, at Afstemningen i Dag kunde have dannet Grundlag for en Grænse-flytning. Det sagde man nej til, og hvorfor? Fordi vi ønskede at sige, at vi ikke er Erobrere, vi ønsker ikke et Stykke Land for at udvide vort Magtomraade — det forstaar man aabenbart ikke —, og vi ønsker ikke Afstemning i Dag, for den kunde ikke være Udtryk for en varig Vilje og endeligt Sindelag.

Man svarede saa i Oktobernoten, og den begyndte med at rejse de principielle Synspunkter, som et lille Folk maa have, og som vi troede deltes af de afgørende Faktorer her i Verden. Vi troede, at Atlanterhavs-deklarationen, Jalta-Aftalen og ikke mindst UN.s grundlæggende Bestemmelser forudsatte, at et Mindretal kunde faa Ret til

at organisere sig og leve sit eget Liv, organisere sig baade politisk og kulturelt. Og vi gik ud fra, at den nationale Kappelstrid i blandede Omraader var en Ting, Livet selv havde skabt, og som man ikke vilde underbinde ved Magt fra de store Lande. Derfor sagde vi følgende: Danmark staar paa Selvbestemmelsesrettens Grund. Ogsaa for Sydslesvig maatte dette gælde. Og saa stillede vi de forskellige Krav op. Alle gik altsaa med til at give Udtryk for, at vi ikke mener det forsvarligt at tage Landet ved Erobring, heller ikke ved en Afstemning nu, der ikke kan dække et virkeligt eller varigt Sindelagsskifte, men vi stiller Krav om, at Landets kulturelle Liv skal beskyttes, Krav om, at Mindretallet dernede skal have de fulde politiske Rettigheder, Krav om, at Kampen skal foregaa paa lige Vilkaar, kun de hjemstavnsberettigede skal kunne blive der endeligt, og Krav om den administrative Adskillelse.

Saa siger man: ja, men der er den store Forskel i Synspunkterne, at nogle mener, at man her foretager et statspolitisk Skridt, der skulde bestaa deri, at Danmark engagerede sig statspolitisk, i det Øjeblik man sagde, at man vilde indføje en saakaldt § 5, altsaa have traktatmæssigt sikret en Afstemningsret engang ad Aare. Det er vist allerede sagt tidligere, men jeg ønsker at gentage det: der er ikke mere Statspolitik i det Skridt end i det, som selve Oktobernoten har taget, naar vi siger, at vi ønsker administrativ Adskillelse af Forvaltningsomraadet i et andet Land. Det er vel ogsaa at foretage et statspolitisk Skridt.

Endelig har jeg meget svært ved at forstaa — og derfor vil jeg gerne spørge den højtærede Udenrigsminister derom —, hvordan Staten Danmark i en højtidelig Note til Verden kan udtale, at Danmark staar paa Selvbestemmelsesrettens Grund ogsaa med Hensyn til Sydslesvig, men saaledes, at det maa bero paa Sydslesvigerne selv, om og hvornaar de maatte kræve at gøre Brug af denne Selvbestemmelsesret, uden at være opmærksom paa det Forhold, at den Dag, da Sydslesvigerne giver Udtryk for — det sker maaske først engang ad Aare —, at de nu ønsker at gøre Brug af Selvbestemmelsesretten, er de hindret deri, da de vil blive betragtet som Landsforrædere, og det vil komme dem til Skade paa Liv og Gods, hvis de gør det. Har Danmark saa ikke selv ledet dem ind i denne Ulykke? Danmark har sagt: Danmark som Stat — og det har vi alle været med til, det er selve Oktobernoten, jeg taler om — staar paa Selvbestemmelsesrettens Grund,